

Előfizetési díjak:
egész évre 4 frt, fél évre 2 frt; községi jegyzőknél és tanítóknál egész évre 3 frt.
Magán hirdetések díja:
Háromszor hasábozott garmond sorért 5 kr.; bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.
Hivatalos hirdetések díja:
Egyszeri közlésért tekintet nélkül a szöveg nagyságára, bélyegdíjjal, nyugtá-bélyeggel és támlappal együtt 3 frt.
Nyitási soronként 30 kr.
többszöri hirdetésnél kedvezmények nyújthatnak.

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden csütörtökön.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénz küldemények és hirdetések a kiadói hivatalhoz címezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérminták levelek csak ismert kéztől fogadhatók el.

A gazdák érdekében.

Itt a tél! Bekövetkezett a minden évben elmaradhatatlan rövid nappal és hosszú éjszaka. Ez az az időszak, a mikor a mezőgazda inkább reá ér gazdaságával számot vetni és gazdasági olvasmányokkal behatóbban foglalkozva, magát öregbedett tapasztalatai felsorolása-, elbírálása- és olvasmányai által oktatni, és a jövőre nézve gazdasági teendőit megállapítani.

Bizony használjuk is fel az időt, gondolkozzunk, tanuljunk, s hozzá járjunk össze, és értekezzünk mezőgazdasági ügyeinkről, mert különben baj lesz.

A mai viszonyok közt, midőn a gazdasági élelmi termények, és pedig a főbbek, például a buza és tengeri árai annyira lebuktak, a napszám oly mértékben felemelkedett, s a cseléd-tartás annyi akadályba ütközik, a gazda igényei állami és más terhei nagy mérvben megnövekedtek, — csak úgy élhet meg a mezőgazda, ha földjét úgy miveli, a mint azt a gazdasági tudomány tanítja, ha olyan növényeket termel és oly állapotokat tart és tenyészt, melyek a jelen viszonyok közt legtöbb jövedelmet adnak.

Nem lehet célja ezen kis hirlapi cikknek tudományosan értekezni a növény termelésről, vagy állattenyésztésről. Ezekről, hála Istennek, már jó szakkönyvek, és derék szaklapok irnak sokkal avatottabban, mint a hogy én tehetném. Csak olvasni kell és követni azok tanácsát!

Hanem célom a t. mezőgazdaközönség tüzetes figyelmét a kender és len termesztésre irányítani, mint oly gazdasági növényekre, melyek a mi Szamo-

sunk, Krasznánk, Berettyókn, Zilah, Szilágy s más patakjaink völgyeiben dusan és jövedelmezőleg s azonnal elarusithatólag termelhetők. A midőn egy katasztrális hold föld ezen növények termesztése által ad 40—60 forint tiszta jövedelmet, akkor meg van jutalmazva a gazda fáradsága. S ha még azonnal és szerződésileg előre megállapított áron arusitható el, akkor az oly biztos pénzügyi támponttal bír a gazdára, melyre bátran támaszkodhatik. Hozzá adva még, hogy a magot úgy szerezheti be, miszerint beszerzési árát az eladott kenderért nyerendő pénzből fizetheti ki, ezenkívül egy nagy jövedőnek elibe néző gyárnak a részvényét a termesztendő kender, vagy len árából szerezheti meg, és így termelő, vevő és eladó lehet egy személyben, akkor lehetetlen, hogy a gazda féljen bele menni ezen kereskedelmi növény termesztésébe.

Ha tudja a gazda, hogy ezen növényeket áztatás és kidolgozás nélkül, csupán légszárazon a legközelebbi vasúti indóházhoz szállítva adhatja el készpénzért, hogy a földről való felakartatása aratás utánra, augusztus, szeptember havára esik, a midőn még az időjárás is szárazabb voltánál fogva kedvezőbb, s a napszám is olcsóbb: akkor, azt hiszem, kedve jó hozzá látni annak termeléséhez.

Biztos előszámítást tehet a gazda, ha tudja, hogy egy katasztr. hold 60—80 métermázs légszáraz kenderkórót ad, melynek métermázsáját 1 frt 80 kr, 2 frt 20 kron megveszik, szerződésileg megállapított árban.

Ezeket kívül ingyen kap jó előre termelési utasítást, melynek tanulmá-

nyozása elhatározásában biztosan tájékozta.

Vége tekintve, hogy azon esetre, ha a megyében a kender és lentermelése iránt keletkező kedv és tevékenység szélesebb kört hódítana magának: illetékes körökben meglenne a készség itt a megyében egy ezen növények ipari feldolgozására hivatott gyárt létesíteni.

Mindezen előnyökről biztosítja a a gazdát a „Magyar Kender és Lenipar részvény-társaság“, mely Uj-Szegeden 650 ezer forint alaptőkével, 600 munkást foglalkoztatva, dolgozik kitünő eredménnyel, mely tőkéjét még 360 forinttal fogja nevelni és 4000 katasztrális hold szárazkender és lenkóróját képes feldolgozni.

Felvagyonok hatalmazva a Szilágy-megyei gazdasági-egyesület igazgató-ságától tudatni a t. gazdaközönséggel, hogy ezen gyár ismertetése, részvény aláírási íve, a gazdák köztendő szerződés mintája, termelési utmutatója és árjegyzéke birtokában vannak, melyeket mindenkinek, ki azt betekinteni akarja, szívesen át adja. Elfogad és nyilvántart oly írott és hozzá intézett nyilatkozatokat, melyek akár csak azt tartalmazza, hogy termelésre vállalkozni készek, akár azt, hogy e tárgyban tartandó értekezletre megjelenni hajlandók. A termelésre vállalkozók részére közvetítő eljárását a gyár és termelő közt felajánlja. Az értekezésre megjelenni kész gazdákat, mihelyt időszernüek fog mutatkozni, azonnal kész leendő összehívni, és az ügyet előterjeszteni megbeszélés és vitatás végett.

Azon esetre, ha a megye egyes vidékén több gazda értekezletre össze kíván jöni, előleges értesítés után a

kéznel lévő tájékoztató nyomtatványokat szívesen megküldi.

Önökön áll, t. gazdaközönség! ezen néhány sort figyelemre méltatni, vagy elítélni, de én utóbbi esetre sem bárom meg tettemet, miután az a meggyőződés, hogy ha én is, más is elmulaszt egy ily fontos gazdasági ügyet köztudomásra juttatni, akkor mindannyian hazafiatlanság bűneibe esünk. Mert nemcsak a rossz tett, hanem a jónak elmulasztása is hazafiatlanság.

Dózsa Elek.

Jókai jubileum.

A Jókai jubileum végrehajtó bizottsága következő körlevelet bocsátotta ki.

Midőn a Jókai jubileum végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy a koszorus költő jubileumára összes műveiből nemzeti díszkiadást rendez és egyszerűen kiadás előfizetéseiből a költőnek ányújtandó 100,000 frtnyi nemzeti tiszteletdíjat megteremti, az ügy érdekében helyesen vélt eljárni, ha a 200 frtnyi aláírási összegnek egyszerre való befizetését kívánta, mivel csak ez uton állhat módjában a kiadásnak mindenek előtt biztos alapot teremteni és a költőnek ányújtandó tiszteletdíjat minden körülmények között a tényleg befizetett hozzájárulási összegek által biztosítani.

A bizottság merész és nagy felelősséggel járó vállalkozása már eddig is biztató eredményt mutathat fel. A végrehajtó bizottság azonban az eddigi tapasztalatokból, különösen a közönség köréből hozzá érkezett számos megkeresésből arra a meggyőződésre jutott, hogy a nagy nemzeti ünnepben való részvételt és a nemzeti díszkiadás megszervezését a társadalom tágabb köreire nézve is lehetővé kell tennie és hogy ezt csak az által érheti el, ha az előfizetési összegnek egyszerre való befizetésétől eltekintvén — annak részletekben való törlesztésére

volt, elmúlt. Elég tudni a soha nem felejtendő, a soha meg nem bocsátható, hogy a bécsi udvar féltékenysége még a nádori udvartartást is megszorította, az öreg palatinust felügyelet alatt tartá és bizalmatlanságával sokszor megsértette, holtig keserítette. Mert Bécsben az a hagyomány uralkodott, s tartá hatalmában az egész dinasztia, magát a császárt és koronázott magyar királyt, hogy Magyarország nem állam többé, csak osztrák provincia, s a budai udvart nem szabad folytatásává tenni a régi magyar királyok udvarának, mert ez által az uralkodó ház a birodalmi eszme épességét csontkítaná, jövőjét tenné kétségessé, német nagyhatalmi állását Európában tenné kockázattá, lealáztatná magát a bukott magyar uralom alkotmányos törvényeinek korlátai közé, melyeket ignorálni, amíg lehet, nem pedig udvartartással országvilág előtt reprezentálni kell.

E szörnyű hagyomány, melyben a jogvesztés és kényuralom egész elmélete benne foglaltatik, vonul keresztül a Habsburgház 340 éves magyar uralmának történetén, a mohácsi vésztől a szadovai katasztrófaig, mely végre megérlelte, parancsoló szükségessé tette a dinasztia s az ország közt a kiegyezést. Azóta is, hogy ezt Ferenc József király Deák Ferencel megkötötte, 25 esztendőnek kellett eltelni, míg az udvari hagyomány kísértő szelleme annyira tágitott, hogy Magyarország fővárosa — a monarchia kettős szerveztéhez képest — Bécs mellett egyenrangú királyi székvárosának hivatalosan elismertetik és nevezetik. Ez volt

A „Szilágy-Somlyó” Tárcája.

Magyar királyi udvar.*)

A mohácsi vész óta nem volt. Már akkor is csak az árnyékát látták eleink. Az utolsó Jagellók idejében kifogytak a királyi közjövödelmek, kegyencek közpredája lett a kincstár, zálogba vándoroltak az uradalmak, majd az ékszeresek, — a harci dicsőség kamatlába leszállt s a hódolt tartományok fölmondták a hűbéradót. A király elszegényedett, csak az oligarkák gyarapodtak. Ért is az olyan udvartartás valamit.

Se II. Ulászlónak, se II. Lajosnak nem télt fényűzésre. Emennek asztalát az esztergomi érsek tartotta borral; amaz foltozott ruhában járt s a konyhaszámlát nem győzte fizetni. Korvin Mátyás az utolsó király Budán; két utódába, a kik a trónon követték, a magyar királyi hatalom csak haldoklani járt s Mohácsnál expialt.

1526-tól 1866-ig, Mohácsból Szadováig 340 esztendőn át a megpróbáltatások irtozatos időszaka következett az országra. Ebből 150 évről török rabság, 190-nek osztrák hódoltság a neve. A királyi trón nem volt ugyan üres; abba törvényes formák közt beleültek a Habsburg fejedelmek, — de a királyi palota, az ősi

székesház Budán, Lajos, Zsigmond, Mátyás hatalmának fényes középpontja gazdátlan maradt, a török hódító basák fegyvertárt csináltak belőle, az ostrom után a revindikáló keresztény hadak kaszárnyának használták; az maradt a Rákóczy háborúk idejében a német helyőrség számára s a szatmári béke után is osztrák generalátus lakta. Volt egy esztendő, mikor III. Károly leányának fejedelmi címei közül csak a magyar királyi cím adott felségjogot s csak a magyar haza kinált biztos fődelet, — a többi elvették versenytől ellenségei, ezt megajánlották hű magyarjai. Akkor lázasan fogtak neki az építkezésnek; kész volt a terv a nagy bécsi udvar átköltöztetésére, a magyar királyi háztartás restaurálására alig pár hét alatt, s ezer munkás dolgozott éjjelnappal, hogy az ősi falakat a rokokó izlésében lakhatóvá tegyék. De veszély multával lelohadt e buzgalom; Bécs elől Budavárának tágitani kellett s Mária Terézia halála a megépült új palotában berendezteté alma matert, az egyetemet. Nem is fordult meg ott király száz éven át, még csak látogatni sem. Ellenben II. József német professzorokat nevelt ki a budai katedrára és ahol Korvin Mátyás Bécs hódoló küldöttségét fogadta, az ősi kastély ősalapja fölött német rektor magnificus trónolt s a német univerzitások kiváltsága szerint gyakorolta a pallosjogot.

Igy is maradt, míg II. Lipót, a bátyja tévedésén okulva, más ösvényre nem tért. A királyi palotát igaz rendeltetése számára az országgyűlésnek kellett

külön revindikálni. S ez megtörtént ama szép napon, mikor a szent korona, tíz éven át a császári Schatzkammer foglya, ünnepi bevonulását tartotta Buda várába, a királyi palotába. Az egyetem helyét csinált neki: csillagvizsgáló intézete a főhomlokzat fölé rakott toronyból felköltözött a Gellérthegyre, maga a négy fakultás átkerült a pesti jezsuita-kolostor épületeibe. A szent korona volt ime a várkastély első királyi lakója majd 270 év után; udvartartásról azonban szó se lehetett még, csak mikor a diéta megtette idősb József főherceget nádorrá s ez helytartó alkirály gyanánt Budára költözött, akkor fejlődött ki egy neme a szűkebb udvarnak, kölső majorság a bécsi Burg hatalmas udvarához képest.

Legyen áldott az öreg palatinus emlékezete! Az ő félszáz éves buzgó tevékenysége az ország élén újra fölszentelődött királyaink elárult, elhagyott hajlokát. Megosztá szívét, becsvágyát, sorsát a magyarral, jó hazafi volt s fogékony minden iránt, a mi szép, közzjóra szolgál és országot gyarapít. Magyarrá lett, azzá nevelte gyermekeit, azzá tette udvarát. Még többet is tesz, ha hatáskörét nem korlátozza állása és éppen nem fényes vágyoni helyzete. Oh, ha az öreg József főherceg-testvérei sorában elsőszülöttségi jogok néznek, ha a nádori méltóságból atyja halála után koronát tehet fejére... vagy ha sikerül Széchenyi tervét, sa helytartó a korán elhalt orosz nagyhercegné után a cár leányának nyújthatja házasságra kezét s a nádori civilista megtízszereződhetik!... De hagyjuk ezt az ábrándot, — régen

*) A „Hét” legutóbbi számából.

módot nyújt és ily módon azokra nézve is hozzáférhetővé teszi a jubilaris, örökbecsű munkát, a kik a legjobb akarattal és az ügy iránt érzett legnagyobb lelkesedéssel sem áldozhatnak egyszerre oly nagy összeget a szép és nemes célra.

A bizottság eme meggyőződése találkozik a közönség óhajaival és a bizottság ma — a jubileumi alap egy tetemes részét biztosítottak tudva — abban a kellemes helyzetben van, hogy az országszerte nyilvánuló hangulatnak megfelelően, oly módokat állapíthat meg az előfizetésre, melyek lehetővé teszik, hogy a társadalom valamennyi rétege a mozgalomban részt vegyen.

A végrehajtó bizottság ugyanis f. hó 25-én tartott ülésében elhatározta, hogy a 200 frtnyi előfizetési összeg négy évi részletben legyen befizethető, még pedig:

Az első 50 frtos részlet 1893. decemb. 31-ig
a második 50 frtos részlet 1894. június 30-ig
a harmadik 50 frtos részlet 1895. június 30-ig
a negyedik 50 frtos részlet 1896. június 30-ig.

A megállapított részletek a Belvárosi Takarékpénztárhoz (Budapest, Koronaherceg utca 3. sz.) küldendők.

Hazafiui üdvözlettel

Budapest, 1893. nov. 30-án.

A Jókai jubileum végrehajtó bizottsága:

Beöthy Zsolt, Br. Eötvös Loránd,
főtáitkár. elnök.

A hétről.

(Fővárosi levél.)

Itt az influenza! Kólera-asszonyosság alig tette ki a lábát, im megjelent köztünk Influenza-asszonyosság. Minden harmadik ember náthás, a mi ködös és hideg november idején máskor is megesezt, csakhogy ezelőtt a náthát még náthának neveztük, ma már influenzának. Hanem hát az igazi influenza olyan nátha, melyről még Mark Twainnek is aligha lenne kedve humorizálni, főként ha végigszenvadná a gyötrelmeit. Aztán az influenza halálos természetű s még reszkette gondolunk a három év előtti télre, a mikor sorban haltak el erős emberek az influenzában. Az idea ez a kellenen orosz vendég csak ijesztget még s nem lépett föl tulságon komoly formájában. De rémhírek jönnek messze földről. A hesszeni hercegségben, melyről eddig azt hittük, hogy összesen sincs több tízezer lakójánál, éppen tízezeren szenvednek influenzában. Sőt, hogy oly nagygon messze ne menjünk, Pozsonyban is ötezer beteget számolál össze az influenza-statisztika.

Nem is csuda, ha ebben az influenzás világban minden beteg. Kormányválságok ütnek ki mindenfelé. Párisban, Rómában, Madridban, Bukarestben. Veszedelemes közelség. De nálunk most „minden csöndes“ Azaz hogy csak úgy látszik. Szabadkán meg volt

a katolikus nagygyűlés, mely megüzente a háborút a polgári házasságnak, a recepciának s mindennek, mit e szóval lehetne nevezni: szabadelvűség. És lesznek még nagy és kis gyűlések, mind a liberalizmus ellen törők. Am azt hiszem, hogy nagy és kis gyűlések megkéstek. A liberalizmus ügye — ma már nemzeti ügy, a nemzet becsületbeli kérdése. A liberális reformoknak óriási többsége van a képviselőházban. Lesz ellene is minden pártból, de ez csak töredékszámba megy. Föltéve természetesen, hogy a polgári házasságról szóló törvényjavaslat igazi szabadelvű alkotás. A t. Ház a hét végére körülbelül kész a költségvetéssel, aztán egész lélekkel hozzá láthat a nagy, korszakalkotó munkához. S hogy a képviselők már izgatottan várják ezt a munkát, kitűnt az idei költségvetés tárgyalásából is, melynél rövidebb és unalmasabb budgetvitánk még nem volt. Rövid és unalmas. Ez ellenmondásnak tetszik, de hát úgy volt. Mindössze a kultuszvita volt egy kissé elevenebb. Mintha kárpótolni akarták volna az elárvult közoktatást az öt utolsó esztendő mellőzéseért, a mikor folyton az elkeresztelések felett vitákoztak a közoktatás helyett. Jónás ette meg a cethalát s nem a cethal Jónást, mint a boldogult emlékü Grünwald Béla mondotta egy ilyen meddő vitán.

Tollamra jött Grünwald Béla s nem tehetem, hogy egy pillanatra meg ne állapodjak mellette. Epp ma láttam komoly, szép arcát a műcsarnok most megnyitott kép-tárlatán, s eszembe jut, hogy Grünwald volt az, ki az első elkeresztelési vitánál fölállott s mondott egy hatalmas liberális beszédet, megjelölve azokat a reformokat, melyek ma törvényjavaslatok alakjában a Ház asztalán fekszenek, a melyek nélkül a nemzeti, liberális magyar állam kiépítése el nem képzelhető. És jött utána Apponyi gróf s mintegy a Grünwald beszédének hatása alatt kifejtette a liberális egyházpolitika programját a képviselőház tapsai közt. Grünwald beszéde — hattyudal volt. Apponyi beszédére kint a folyosón azt jegyezte meg kesernyiesen Tisza Kálmán: a barát levette a csuhát. Ma már minden művelt ember tudja, hogy mily ártatlanul gyanúsították Apponyit ultramontánussággal, s hogy mikor veszedelemben látta az országot az egyre jobban összekuszálódó egyházi kérdések következtében, ő mutatta meg, ő és Grünwald, a kibontakozás útját és eszközeit.

A szabadelvű reformtörvények valókká válnak remélhetőleg, de Grünwald Béla ennek dicsőségét nem fogja élvezni, s vajjon hányan lesznek, a kik az ő hattyudalára vissza fognak emlékezni? ... Bizonyára legkevesebben azok, a kik kényszerűségből, az áramlattól elsodorva csaptak fel a szabad elvűség katonáinak.

E hétnék története különben nem föltötte érdekes. A mi szenzáció: az is a vidékről jó. Egy jogászygerékkel levő özvegy-asszony imádotját s hozzá még törét is kétszer belédőfi a halállal vívódó asszony kába, azután meg enszívbe döfi a tört mar-

kolatig. S történik ez a szenzációs dráma egy kis városka utcáján három halálra rémült leány előtt. Ifjú és asszony vérbe fagyva, holtan fekszenek az utcán. Nem lehettek egymásé az életben, egyesülnek a halálban, gyászba borítván két családot, s könyet sajtoltva érzékeny szívű emberek szeméből. Ime a modern kor egyik fia ez. A másik (s ez már budapesti), a ki harmicezer forintot sikkaszt el a bankjától, a hol alkalmazva van, s a pénzt elrejt, hogy ha majd leszolgálta az öt évet a fegyházban, urasan élje világát. A harmadik (s ez is budapesti), a ki váltókat hamisít özvegy anyja nevére és az anyja, ki Isten tudja hány éjet virrasztott át már keserves könyhullatások között fia javithatatlanságán: átszolgáltatja fiát a bíróságnak; büntessék meg!

Három ifju története e hétről. Egy kis rajza a századvégi ifjuság erkölcsének ennek a három ifjunak a története. Szegény szülők! Tietek minden jó ember részvéte, ha ugyan ilyen fájdalmat enyhitethetne ember részvét!

Elég, elég e hét történetéből ennyi!

Székelty Huszár.

A trágyahordásról és teregetésről.

Itt a trágyahordás ideje, a gazdák befejezve az őszi mély szántást, most már teljes erővel látnak neki a talaj trágyázásának, megtermékenyítendő földjeikre kihordják, mi a tavaszi trágyakihordás óta összegyűlt. Az akol, ólak, istállók, kifutók, korlátok, trágyatelepek és pócegyedzők tartalma most kivándorol az anyaföldre, hogy annak felső rétegét jobb s biztosabb termésre sarkalja. Ezen művelet oly egyszerű, hogy feleslegesnek látszik szót szaporítani miatta és mégis oly sok, különösen kisgazda, vétékezik keresztülvitelénél saját érdeke ellen. Egyik elfeledi, hogy szét is kell teregetni a kihordott trágyát, mert különben a kupacok helyén bujafoltok támadnak, melyeken megdül a gabona s jó termés helyett hitvány ocsut aratunk, míg máshová csak kilugozott silány trágya kerül és az ott termett gabona csak II-od osztályu magvakat érlel. Másik röstelli a kupacok helyét kijelölni s csak úgy gondolomformán ránt le kocsijáról itt is, ott is egy rakás trágyát, minek következtében rétegenként igen is duganajozással látja el földjét, míg a talaj egyes darabjaira alig jut egy késhegyre való is. A harmadik különben rendesen végez né dolgoit, de a trágya teregetésre nem ügyel, kiküld egy gyerkőcöt s rábizzá, hogy szórja szét a kupacokban levő trágyát, az meg komótosan széthányja a reá bízott kincset, de nem ügyel legkevesebb sem arra, hogy az a földet egyenletesen lepje el mindenütt, hanem hát rendesen (voltakép rendetlenül) legtöbb marad a kupac helyén, legkevesebb

az attól távolabb eső pontokon s akárhány helyre akadni, hol egy makulányi sem fedezhető fel. Aztán ne is tessék csodálni, ha bujafoltok lesznek a vetésben s egyenetlen lesz a termés. De a legtöbb s legnagyobb hibát szerény nézetem szerint akkor követik el gazdáink, midőn a trágyát alászántják, mert az egyik oly mélyen hozza alá, hogy ahhoz a levegő és csapadék alig férkőzhetik s a trágya elszenesedik a helyett, hogy a talaj termőerejét gyarapítaná. A másik meg oly rosszul hozza rá a földet, hogy felénél is több marad a felületen s ha a nap kiszáritja és erős szél kerekedik, elhordja biz azt a harmadik határba is, minek hivatása lett volna a mi földünket javítani. De ha még ott marad is a száraz alom, a kifejlődött ammoniak és szénsavas ammoniak elillan, pedig ami hiányosan van letakarva, azt a borona fogai, vagy a vetőgépek csoroslái felszínre hozzák. Azért a trágya alászántást a lehető legnagyobb gondnal végezzük s hassunk oda, hogy a trágya egészen egyenletesen jusson a földbe. Ne sajnáljuk azt a kis kiadást egy pár gyermeknapszámásra, kik villával, vagy — még jobban — gereblyével hirtőlják az eke után a barázdába a trágyát. Az a kis kiadás sokszorosan visszatérül a jobb termésből s ne méltóztassék gondolni, hogy elég, ha a szántó egyik lábával közbe-közbe egyet rántva, elég jól bekapja azt a barázdába. A Vidacs-éke meg lehetős egyenletesen fordít, de azért bizony utánna is marad fenn elég trágya, ha hirtőló nincs mögötte s még a híres Sack-féle eke után is szükséges a gereblye azon esetben is, ha az előhantó, vagy fogaskosozoru működik az ekevas előtt, mert ez is, az is, olykor mégis csak összeturja a trágyát, kivált ha az, vagy maga a talaj kissé nyirkos; ily esetben egyszerre oly tömeg kerül a barázdába, hogy az eke nem képes álatakarni. De a szántó is folytonosan ügyeljen a trágyára, vigyázzon, hogy az eke orrára ne kerüljön, nehogy az kidobja; vagy össze ne turassa, mi könnyen megeseik, ha az ösztökét nem használja rendszeren; fogasson mindig egyforma szélelet s egyenlő mélyet s ügyeljen, hogy a hirtőló gyermek csak oly széles földszalagról húzza a trágyát a barázdába, mint a milyen szélelet az eke egyszerre elfog. Ha mindezeket a figyelmeztetéseket a földmivelő valóban követi — trágyáját a lehető legjobban használja ki.

Még csak néhány szóval akarnék a trágya minőségének miként való felhasználásáról szólni. Tudjuk azt, hogy a kellő kezeltű érettebb szalonnás földszertű trágya kisebb tömege is oly hatású, mint egy jóval nagyobb teriméjű szalmás ganaj, mert míg a szalmában kevés az állati hulladék, addig az érettebb legnagyobb része ily ürilek s míg a szalmás a földben lassan korhad, sőt tán elszenesedik, addig az érett gyorsabban bomlik szét s előbb lesz növény tápszertül felvehető állapotban. Mégis lépten-nyomon látjuk, hogy míg az érett trágyával jó vastagon meghinti gazdúrunk a földjét, addig a szalmából csak igen vékonyan terit, mert hát úgy véli, hogy a szalmásat

az első lépés formailag, mely az udvari reprezentáció szempontjából a magyar államjogot s az önálló királyság létezésével a királyi politikai székhelyét is ilyennek respektálja. Éreztük mindannyian, hogy az első lépésnél megállani nem lehet, mert ennek — ha csak a hipokrizist udvarkepessé tenni nem akarják — természetes következményei vannak; éreztük, hogy a Budapestnek adott tetszetős cím magában véve csak üres, semmitmondó forma, ha a kellő tartalmat hozzá meg nem adják. S ezt érezve, nem tudunk örülni a címnek, mert 365 év tanulsága megtanított, hogy a hozzá szükséges tartalom megadását: a magyar királyi székvárosnak járó királyi udvar felállítását már elvileg is kizárja a Habsburg ház ősi hagyománya s a bécsi szék ősi kiváltsága. Félünk, hogy az elvi kérdés csak kárunkra dül, ha eldül.

De mult vasárnap egy legfelsőbb elhatározás jelent meg a király aláírásával és Wekerle contrasignaturájával a hivatalos lapban, mely kimondja a leghatározottabb hangon az elvet, hogy a magyar király udvari reprezentációja kizárólag magyar legyen. Ez ugyan nem azt teszi, hogy most már ő felségeik a magyar területen külön udvart, külön személyzettel és berendezéssel fognak tartani, — hanem jelenti azt, hogy a király személyét állami ünnepeknél udvari környezet gyanánt ezentul azok a magyar zászlós urak veendik körül, kiknek régi udvari rangját a magyar közjog a régi örökös királyság idejéből, az egykori udvartartás történeti emlékezte gyanánt fentartotta.

Ezeket a méltóságokat, a magyar királyi udvar egykori főhivatalait: a palatinus, kincstartó, udvari főbíró, testőrség főkapitánya, főudvarmester, főlovász, fő-

asztalnok, főpohárnok állását a bécsi politika eddig sem törölte el. Jók voltak arra, hogy velük a magas arisztokrácia tagjaiból a legkegyeltebbeket földsiszíték, kitüntessék, jutalmazták. Negyedfélszáz éven át mindig volt, ki e címeket viselte — de hatáskörök nélkül. A magyar törvény betűjének a politika eleget tett az al, hogy őket aktivitáson kívül kinevezte. De királyi udvartartás maradványának tényleg el nem ismertettek, a császári udvar azt teljesen abszorbeálta s megújodását elvileg akadályozta.

Igy történt, hogy a magyar király hivatalos, ünnepi megjelenésekor a szertartásokat osztrák sablon szerint a császár udvar főméltóságai látták el; a felső trónlépcsőkön a császári főhadsegéd és osztrák főkamárás állt, a királyi termekben a császári főudvarmester rendelkezett, a belső lakosztálynál a császári főajtónálló adta a jelt és a testőrszolgálatot gyakran az osztrák udvari gárda tagjai végezték. A koronázási szertartásoknál is osztrák sablon vegyült a magyar ősi szokások közé s az intéző hatóság a császári főudvarmester volt. Negyedfélszáz esztendő hagyomány kívánta ezt, hogy a reprezentáció pompájában az osztrák császár hatalma domborodjék ki a magyar királyi trónon s a császári udvar fénye elhomályosítsa a magyar állameszmét, melyet a koronás király személye képvisel.

Nevezetes esemény, a történetíró nagy betűkkel fogja évkönyvébe följegyezni, hogy I. Ferenc József most ezt az udvari hagyományt végkép, örök időkre mellőzni rendel, ezentul mindig, ahányszor a magyar király hivatalos udvari környezetben, a magyar állameszme képviselésében ünnepiesen megjelen, a ma-

gyar udvari főméltóságok régi hatáskörükbe reaktiválódók s hivatalos, szertartásos funkcióik pontosan előirandók és megtartandók lesznek. Ez a magyar királyi udvarijogi létezésének elvi elismerése, ez a magyar állameszme hivatalos reprezentációja a Habsburg-ház udvartartásában. A császár és király rendelte így, kizárva udvarából örök időkre azt a régi elvet, mely a magyar állameszmét legmagasb helyen száz éveken át perhorreszkálta. A magyar államjognak az udvar behódolt, a kiegyezés szelleme behatolt az udvari körök zárkózottságába s végrehajtá rajtuk a törvény akaratát. Ez az elvi jelentőségű nagy esemény, mi a mult héten történt.

De kérdés, miért kellett erre oly sokáig várni? Hisz a kiegyezési törvény már 26 év előtt várta ezt a megoldást; s a lovagias, alkotmányos király, ki most rendelkezik benne, 25 év alatt csak ugy szakithatott volna az udvar régi, hagyományos elvi álláspontjával, ahogy cselekszi most a 26-ik év végén. Mert most jó tanácsadói vannak? Hisz az előbbi kormányok során is voltak kiváló elmék, próbált hazafiak a korona tanácsában? Hogy esett mégis, hogy eltűrték az anomáliát törvény, államérek s a fejedelem személyes intenciói ellenére.

A kérdésnek két eleme van: a principiális s a gyakorlati elem. S Wekerle elődei e kettőt nem választották külön. Nekik a kérdés csakis abból állt, hogy lehet-e tényleg két udvartartás: egy osztrák Bécsben s egy magyar Budapesten. S mert erre a felelet tagadó volt, nem keresték módját a principiális megoldásnak, hogy lehet-e a bécsi osztrák udvartartás mellett elvileg külön udvara a magyar királynak. Az udvar tényleges kettéválasztásának

nehézségei miatt aludt a kérdés máig s azt a benyomást tette, mintha a magyar udvartartásnak illetékes körökben elvi ellenzői volnának.

A jelen megoldás pusztán az elvre szorítkozik s jelentősége politikai és történeti. Praktikus haszna az, és egyelőre csak az, hogy lehetővé teszi a külön magyar királyi udvar fokozatos, hosszabb időt igénylő berendezését is, ami az elvi nehézségek leküzdése után a jövő zenéje. Erre céloz a királynak egy másik elhatározása, mely a belső udvartartásnak Budapestén állandó képviseltetése dolgában javaslatlételre utasítja a kormányelnököt.

Most a budavári, gödöllői kastély s a magyar területen levő kir. vadasházak, istállók, jóságok mind a bécsi főudvarmesteri hivatal hatósága alatt állanak. A budavári „Schloss“ kapitánya rangban kisebb, mint a bécsi „Burg“ várnagya. A belső udvartartás külön magyar expositurája azt igéri, hogy a magyar székvarosban levő kir. kastély előlép Burg-gá, — várnagya, valamint a magyar korona birtokainak kezelésége, kivétetik az osztrák főudvarmester parancsa alól s az illetékes magyar méltóság fogja mindezeket igazgatni, ki az udvar magyar expositurája elén áll: a m. kir. főudvarmester.

Külön udvartartásnak persze ez se lesz nevezhető. A belső szolgálati apparátus s a fejedelmi háztartás ingóságainak gazdag leltára, kezelése még sokáig a régi karban marad, a középpontja a bécsi Burg lesz s csak egy része az apparátusnak követi a felségeket Budapestre koronkint, a szükséghez képest.

Ketté választani a készletet s a gépezetet, hogy egy része állandóan magyar területen maradjon, azért bajos, mert ahol

alászántani keserves s az érettet könnyű; s az eredmény ismét az, hogy egyenletlen a termés s a szalmastrágya helyén silány szemet s szalmát produkál a föld. Ezt elkerülendő, oda kell hatni a gazdának, hogyha több minőségű trágyája van, hogy a jobból kevesebb, a rosszabból több kerüljön ugyanolyan területre s ily módon a minőség okozta különbséget kiegyenlítettessék. Ezt a figyelmeztetést leginkább kell, hogy megérezvéljék azok, kik különféle állatoktól nyert trágyával szoktak trágyázni.

Fehér Zoltán.

A veszettség gyógyítása.

Lúpsa Tódor és Morár Péter Tóhát községi lakosokat f. év augusztus hó 9-én veszett kutya harapta meg kezeiken és láb száraikon. Hogy az eb valósággal veszett volt, a lelővése után eszközölt boncolás derítette ki. A kutya harapás által megsebzett egyének a sz.-csehi járás főszolgabírója által felküldettek Budapestre a Pasteur intézetbe, hol dr. Högyes Endre egyetemi orvos-tanár által 15 napon át veszettségellenes gyógyításban részesítették. Budapestről aug. 30-án bocsáttattak haza, azon időtől fova mindkét egyén teljesen egészséges, szokott foglalkozásukat jó kedéllyel teljesítik, valamint alvásuk és étvágyukban sem mutatkozott eddigelő semmi legkisebb eltérés.

Ha végig tekintünk más vívmányokban bár gazdag századok évsorain, büszké lehetünk, hogy a 19-ik század az, mely a tudomány e remek vívmányával örökbecsű hírnevet szerzett Pasteur francia tudosnak, ki a veszettség oltás általi gyógy módját feltalálta.

Hány szerencsétlen ember lett áldozata ezen irtózatoss bajnak a Pasteur találmánya előtt, míg a tudomány e megbecsülhetetlen, kincseket érő forrásával már eddigelé is hányat mentett meg a bizonyos haláltól s hányat ment meg ezután is? Számítalan lesz azok száma, kik üdv. s hálaérzetükbe foglalták a nagy hírű tudós nevét.

Ezen üdvös találmány módszer szerinti gyógyításnak gyönyörű eredménye a tóhát két egyén meggyógyulása is, kiket a halhatatlan sikert kivívott methodus szerint gyógykezelt dr. Högyes Endre egyetemi orvos-tanár, megmentve őket az irtózatoss haláltól.

Pasteur neve az utókor szeme előtt is azon fényesen megasló oszlopok közül fogja emelkedni, melyek hírnevét, melyek örökbecsűvé alakultak a tudomány fejlődésének fóká s a gyógyászat sikerének működésében.

Legfőbb kellék azonban az, hogy az ily szerencsétlenül járt egyének a veszett állat által történt harapás után haladéktalanul jussanak a Pasteur-féle módszer szerinti gyógykezelés alá, míg a szervezet fertőzése gátot nem vet a sikeres gyógyítás biztos haladásá elé.

a felségek tartózkodnak, ott az egészre szükség van. Ideális megoldás persze az volna, s idővel erre fog kerülni, hogy a magyar udvar épüget föl lesz szerelve a királyi pár kényelméhez szükségesekkel, mint az osztrák udvar. De rögtönözni az ilyet nem lehet s nem is kívánatos.

Ellene szól argumentum ad hominem gyanát a helykérdés. A budapesti palota legalább is megújítandó, hogy csak egy része helyet kapjon annak az állandó udvari apparatussnak, mely az uralkodó háztartását képezi. Míg az építkezési tervek meg nem valósulnak, addig az udvar magyar igazgatási expozitúrája, mely az osztrák főudvarmesterrel összekötöttségben intézkedik az udvartartáshoz szükségesek fölül s időnkint átveszi, megvisszaszolgáltatja a bécsi készlet és személyzet mobil részét, — ez a rendelkezés külön udvari hatóság jelenti a kérdés egyetlen plauzibilis megoldását.

Ellene szól az udvar kettős berendezésének rögtönzött gyors tempóban: a pénzkérdés is. Egy udvartartás vagyontelára sok milliónyi értéket képvisel edényekben, fogatokban, istállóban, szolgálati egyenruhákban, díszöltönyökben, szertartási kellékekben, fényűzési cikkekben, konyha, pince, könyvtár, irodák, kamrák stb. berendezés dolgában. Hát a személyzet, ha csak egy részét is tartják fenn a bécsi udvari státusnak második, magyar kiadásban. Mindezekre a modus vivendi kérdés sorát kellene kigondolni, amire csak az idő s a viszonyok fejlődése képes.

De ellene szól végül a nyakra-főre való reformnak az a nem kicsinylendő szempont is, hogy a magyar társadalmi viszonyokat, melyek nemzetileg még csak keletkezésében vannak, kiszámíthatatlan befolyások alá vetné egy hirtelen ki-

Különfélék.

— A krasznai járásbíróság felállítására mellett bizonyít egy a „Budapesti Közlöny“ f. hó 3-án megjelent s vármegyénk egyes részeit közelebbi érdekű közlemény. A hivatalos lap megemlíti ugyanis, hogy a m. kir. belügyminiszter jóváhagyta Szilágy vármegye közgyűlésének a jelenlegi járási felosztás némi megváltoztatását célzó határozatát. E szerint tehát Korond község a tasnádi járásból a sz.-csehi járásba, Ökörítő, Sz.-Sziget, Sarmaság és Sz.-Kövesd községek a sz.-somlyói járásból a zilahi járásba, Nagy Mon, Nagy-Mon-Ujfalu és Vervölgy községek a zilahi járásból a zsbói járásba, végül Gyümölcséses, Jaáz, Váralja és Magyar-patak községek a sz.-somlyói járásból a krasznaiba csatolandók át. Tekintve ezen változtatások indító okát, immár csak rövid idő választhatja el Kraszna nagyközséget azon régi óhajtatástól, hogy a járásbíró-ságot megkapja.

— **Újítás a vasutnál.** Érdekes s a magyar államvasutak forgalmára nagyfontosságú reformot szándékozik már a közeli hónapokban életbe léptetni a vasuti személyforgalomnál Lukács Béla kereskedelmi miniszter. — Az újítás célja: fölmenteni az utazó közönséget attól a kellemetlenségtől, a mivel a vasuti pénztáraknál a jegyváltás együtt jár. — Lényege az, hogy az eddigi utazási jegyek helyett vasuti bélyegjegyek hozatnak be, melyek teljesen fölőlegessé teszik, hogy az utas a pénztáraknál tolongjon, vagy várjon, míg jegyet válthat. Minden trafikban árusítani fognak úrlapokat, melyekre az utazni szándékozó maga írja rá az elindulási és végállomás nevét s aztán ugyancsak a trafikban vásárol annyi értékű vasuti bélyegjegyet a mely megfelel az utvonall hosszának. Az úrlapok fél krajcárjával lesznek kaphatók, a bélyegjegyek pedig 24—75 krajcárosok és 1—5 ftosok.

— **Pályázat.** A szilagyballai ev. ref. egyházközség kántortanítói állomására a „Protestáns Közlöny“-ben pályázat van hirdetve. Javadalom száz véka buza, száz veder must (vedre 80 krral fizetetik,) 29 ft papéz, 70—80 mindennapos tanköteles után 70—80 véka szemes tengeri, — 17 ft 50 kr tandíj, — 20—30 ismétlő tanköteles után 10 ft, — egy 800 négyyszög öl kaszá-lónak harmada, — 400 négyyszögöl szántó-föld, — az iskolakert 1200 négyyszögöl veteményese egészen, a gyümölcstermésnek fele. Egyházhatalóságilag becsült érték 321 ft. Ezenkívül stóla, minden temetésért 50 kr. Két szoba, konyha s kamrából álló lakás gazdasági épületekkel. Pályázatok december 26-ig Viski Pál espereshez Zoványra küldendők.

— **Szilágy-Csehbén** dec. 2-án, a református templom belső berendezése javára oly fényesen sikerült bált rendezett, értékes nyeménytárgyak kiorsolásával kapcsolatban Pojlák János elnöklété alatt az ifjuság, a minő eredményt a táncmulatság úgy anyagi, mint az erkölcsi siker terén — Sz.-Csehbén

fejlesztett nagy udvari apparatus. Társadalmunk nem elég erős, hogy a felső befolyásoknak ellent tudjon állani, — az pedig, hogy az udvar a nemzeti szellem vezérloje legyen s mint ilyen gyakoroljon üdvös hatást az alsóbb rétegekre, már csak történeti multjánál fogva sem remélhető.

Míg társadalmunk nem bír egy erős nemzeti társadalom jellegével, addig az udvart se képes assimilálni. Ellenkezőleg: az udvar befolyása a servilizmust terjeszténé, a társadalmi erőt gyengitené és assimilálná. Volt már rá példa Mária Terézia alatt.

A kiegyezés idején ő felségeiktől indult ki az iniciatíva, hogy az udvar Budapestén magyar elemeket is vegyen föl magába. Az uralkodó pár itt leginkább magyarul beszél, s környezetében is szívesen hallja a magyar szót. De mindez csak engedmény, melyet az egész udvartartás irányában követelenség változtatni át máról holnapra nem lehet. A magyar udvar nyelve, ha rögtönösen rendezik be, minden valószínűség szerint sokaig német lenne, mert a szolgálat-hoz értő, de a magyar nyelvben járatlan elemeket nélkülözhetetlenségükönél fogva nem lehetne kizárni belőle; egy egész nemzedéknek ki kell halni s helyébe újnak kell nevelődni, míg biztosítva leszünk olyan inkonvenieneciák ellen, hogy az udvartartás németesítse viszsza a magyar király székvárosát.

Ezért óvunk minden elhamarkodástól s ajánljuk a loyaltás sovinszínait, kik a dolgok most megindult természetesen menetével beérni nem akarják, a kérdés higgadt mérlegelését. B. P.

rég óta nem vívott ki. A bálterem berendezésének izléses volta még emelte a megjelent szép hölgyek csoportját, kik között táncosnók voltak: dr. Bartha Lajosné, Balogh Ilona (Perecsen), Bölönyi Erzsike, Fleizner Juliska (Bősháza), Félégyházy Berta, Grósz Gizella, Kothzen Klára, Lenhart Luiza, Miklóssy nőv. (Hada) Pojlák Anna, Tráger Károlyné, Theodorovits Mariska és Gizella, Vince Ilona és többen.

— **Talált dolgok.** A rendőrkapitányságnál egy arany gyűrű és egy talált pénzösszeg van letétben, melyek becsületes találók által lettek oda beszolgáltatva. A kik igényt tartanak rá, tulajdonjoguk kellő igazolása után kézhez vehetik. A rendőrkapitányság nem irhatja le, hogy a gyűrű milyen, sem a talált pénzösszeget nem nevezheti meg számszerűleg, mert úgy talán nagyon is sok káros fél találna jelentkezni.

— **Munkaszünet.** A kolozvári kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a kereskedelmi miniszternek f. évi 85.356. sz. a. kelt leirata szeriut a vasárnapi munkaszünet érvénye a f. évi december 24-ére és 31-ére eső vasárnapokon fel van függesztve, e szerint tehát a f. évi karácsony és újév napját megelőző vasárnapokon az ipari munka, illetőleg az adás-vevés egész napon át végezhető.

— **Szerkesztő változás.** A „Margita és vidéke“ című heti lapnak felelős szerkesztésétől Dömötör M. Miksa széplaki körorvos visszalépett s most a lap a kiadó tulajdonos, Klein Lipót felelőssége alatt jelenik meg.

— **Az irodában.** Az ügyvéd ur, rágyujt egy pompás valcerre és halkan füttyörézi. A szomszéd szobában dolgozó írrok kedvet kap és hangos füttyel kíséri az ügyvéd urat. „Mit csinál maga“ — kérdi a fiskális ur, kit a koncert szinte meglepett. „Másolom azt, a mit az ügyvéd ur fogalmaz“ felelt a jó kedvű írrok.

— **Szerk. üzenet.** Szintai Béla urnak Csoboka. Előfizetése 1893. év végéig rendben van. Az utalvány tévedésből expediatott, mert könyvünk szerint nem volt hátraléka.

— **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, privát megrendelőknek közvetlenül szállít: fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 ft 65 krig postabér és vámmentesen, sima, csikos, kockázott és mintázottakat, damasztot, stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban.) Minták postafordultával küldetnek. Svájca címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Irodalom.

— **Új napilap.** Dr. Holló Lajos ügyvéd, országgyűlési képviselő „Magyarország“ cím alatt „függetlenségi és 48-as párti“ programmal Budapestén új politikai napilapot indít. A lap, melynek első száma már december 20-ikán megjelenik, kiváló írók tömörülése mellett indul meg s a hozzá fűzött várakozásnak biztosan meg fog felelni. Dr. Holló Lajost nemcsak országgyűlési szerepléseiből, de városunkban töltött néhány napi itt időzése folytán olvasóink jobbra személyesen is ismerik s ha még hozzá fölemlítjük, hogy a szerkesztése és kiadásában megjelenő lap élén Bartha Miklóssal, mint főmunkatárssal és Incédy Lászlóval, mint helyettes szerkesztővel találkoznak s a politikai többi munkatársak díszes névsorát olvassuk, kedves kötelességet vélünk teljesíteni, midőn ez új lapot olvasóinknak melegen ajánljuk. A „Magyarország“ előfizetési ára — egész évre 14 ft. félévre 7 ft, negyedévre 3 ft 50 kr. — a kiadóhivatal Budapest, Rostély-utca 2. (Károly kaszáruja) küldendő.

— Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története című illusztrált munkából, melynek szövegét Graca György írta, most jelent meg az első füzet a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedő cég kiadásában. A füzet külső kiállítása igen díszes, az illusztrációk pedig művészi kivitelűek. Nem kevesebb, mint 16 egykoru kép van benne, tehát majd mindegyik második lapra esik egy-egy illusztráció. A füzethez egy színnyomatu kép is van csatolva, a honvédtábornok tüntetve fel. Petőfi nemzeti dalát nemcsak a költő kézírásában mutatja be a füzet, hanem abban az eredeti nyomtatás alakban is, amint a „szabadságtól első fecskéje“ a Landerer és Heckenast nyomdából márc. 15-én kikerült. Jó ötlet az 1848-iki naptár közlése is, a melyből az olvasó mindjárt a dátumokra nézve is nyerhet tájékozást. E naptárból tudjuk meg, hogy március 15-ike 1848-ban szerda napra esett. Graca György mindjárt a márciusi mozgalmas napok leírásával kezdi el művét; számos, eddig ismeretlen új adatot használva fel a nagy napok leírásánál. A munka, amint az az első füzetből megítélhető, egy könnyed, vonzó modorban tartott szövegre nézve, mint dus illusztrációit tekintve, kétségtelenül előnyösen ellát az eddig megjelent hasonló tárgyú munkáktól s bizonyára kapos lesz a közönség közt. A munka kétheten-

kénti füzetekben jelenik meg s egy-egy füzet ára 30 kr.

— A „Nemzeti Iskola“ Benedek Elek már jelzett tanügyi heti lapja megjelent. A mutatványszám rendkívül gazdag cikkekben és mindenféle közleményekben. A bekezdőntőben a szerkesztő minden irányban független, szókimondó, a tanárok és tanítók érdekeit támogató újságot ígér. A következő cikkben Jancsó Benedek dr. konstatálja, hogy nálunk hiányzik az egészséges tanügyi közvélemény, ennek a megeremtését várja egy oly független laptól, a minőnek a Nemzeti Iskola Benedek Elek szerkesztésében ígérkezik. Földes Géza a népoktatási törvény huszonöt-éves fordulójára alkalmából nagyobb cikkekben fejti ki, hogy minő alkotások szükségesegek még a 25 év előtt lefektetett alap teljes kiépítéséhez s egyben felhívja a nagy közönséget is december 5-iki évforduló megünneplésére. Benedek Elek a kultuszminiszternek a képviselőházba legutóbb tett kijelentésével foglalkozik s reméli, hogy a miniszter marad, hogy ígérezeit bevalthassa. A tárcarovatban Palágyi Lajostól van egy szép költemény s Gaál Mózesről egy megkapó, kedves tárcza az iskolai életből. A rovatok is igen gazdagok és élénkek. A „Mi újság?“ rovatban nemcsak tanügyi, de közérdekű újdonságokat is találunk. Aztán ismertette vannak jóformán az összes tanügyi folyóiratok s a könyvpiac rovatban az iskolai és ifjusági stb. könyvekről vannak alapos ismertetések. A Nemzeti Iskola január első hetében indul meg rendszeren. Előfizetési ára egész évre 4 ft. Melegen ajánljuk a tanárok és tanítók figyelmébe a valóban lezaggpótló újságot.

Kántor Imre „Örökkévalóság“ című 10—14 ives művére bocsát ki megrendelési felhívást. A költemények „Isten“, „Élet“, „Szeretlem“, „Dicsőség“ címek alá sorozva a „Pesti könyvnyomda részv. társaság“-nál karácsonyra jelenik meg. Ára füze 1 ft 20 kr. köve 2 ft. Fizetések szerző nevére Budapest, V. ker. Nádor-utca 15. sz. III. em. 30. címzendők.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

2243—1893.

Árverési hirdetmény.

Melylyel Szilágy-Cseh község alantírt előjárói által ezennel közhírré tétetik, hogy a nevezett község tulajdonát tevő vásárvám szedési jognak 2500 ft, vágóhid és vágatási biztosi dij szedési jognak 305 ft évi bérkép megállapított összeg, mint kikiáltási ár mellett 1894. évi január 1-től eredő 3 egymás után következő évre leendő nyílt árverésen bérbeadása a községi képviselőtestület 39. számú határozatával elrendelvetvén, az árverés megtartásának határidejéül 1893. évi december hó 26-ik napjának d. u. 2 órája tüzetett ki.

A község hivatalos helyiségében a fentírt napon megtartandó fentebb jelzett árverésekre az árverezni óhajtok azon értesítéssel hivatnak meg, hogy miután csak is nyilvános árverés lévén elrendelve, zárt ajánlatok el nem fogadtatnak s bánatpénzül készpénzben, vagy óvadékképes papirokban a kikiáltási ár 10%-léka teendő árveréssel megbizotthoz le, s végre, hogy a vámdij jegyzékek és vonatkozó árverési feltételek a mai naptól kezdve a hivatalos órák alatt bármely napon, ugyszintén az árverés idejében a jegyzői irodában megtekinthetők s kíváncsra lemasolhatók. 1—2

A községi előjáróság.

Szilágy-Cseh, 1893. november 30-án.

Ady József, Moré Miklós,
jegyző. főbíró.

Sz. 8—893. kj. sz.

Árverési hirdetmény.

Farkas Károly sz.-somlyói lakos csödtömegének elárverezése a zilahi kir. törvényszéknek 8867—893. száma alatt elrendelvetvén, ezen árverés fogamatósítására a sz.-somlyói kir. járásbíróóság 5296—893. szám alatti végzésével alulírott kir. közjegyző küldetett ki, minek következtében az árverés Farkas Károlynak Sz.-Somlyón városház-utca 223. szám alatti bolt-helyiségébe 3002 ft 53 krra becsült fűszer és vegyes kereskedelmi árucik-

keinek nyilvános árverésen való eladására a határnap **folyó 1893-ik évi december hó 15-ik s következő napjaira mindenkor délelőtti 9 órakor kezdődőleg** ezennel kitűzetik azon kijelentéssel, hogy az elárverezendő tárgyak egyenként fognak eladatni s a becsáron alul is készpénzért elárvereztetni, az

elárverezendő tárgyak sorozata a hivatalos órákban alólirott kir. közjegyzőnél megtekinthető.

Sz.-Somlyó, 1893. november hó 28.

Szénásy Miklós,
kir. közjegyző.

Olvasta Ön már ezt a hirdetést?

NE VEGYEN SENKI

karácsonyi ajándékot,
mert mindenki ingyen kap

egy 50 pompás színes képet tartalmazó és diszes kötésű nagy Magyar történeti albumot,
egy szépirodalmi könyvet (regény, elbeszélések vagy költemények),
egy Szabad Szó nagy képes naptárt
egy 40 színes képet tartalmazó TÖRVÉNYBAKTER című könyvalaku regényt,
a ki
legalább egy negyedévre Budapesten 2.50, Vidéken 3 forinttal bármely naptól fogva a „Szabad Szó”-ra előfizet.

Előfizetések a „Szabad Szó” kiadóhivatalához
Budapest, VI., Teréz-körút 41. küldendők.

A „MAGYAR TÖRTÉNETI ALBUM”

a legdiszesebb magyar történeti munka lesz, mely eddig a sajtót elhagyta. Nem kevesebb, mint ötven nagy pompás színes képet fog tartalmazni, melyek a történet legkimagaslóbb és legmagasztosabb jeleneit fogják ábrázolni.

A „MAGYAR TÖRTÉNETI ALBUM”

a „Szabad Szó”-hoz hasonló nagy alakban, rendkívül finom vastag papíroson, művészién díszített kötésben fog megjelenni. A képeket kitűnő magyar művészek készítik és a mellé csatolt szöveget, Magyarország történetét, egy fényes tollú írónk írta.

2 arany, 13 ezüst érem.

9 dísz- és elismerő okmány.

Kwizda-féle Restitutionsfluid

mosóvíz lovaknak
Egy palackkal frt 1.40 o. é.

30 év óta udvari istállóknak, valamint katonai és polgári istállókba is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és utá erősítésül; továbbá ficamodások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmaknál; képesíti a lovat kiváló teljesítményre idomításnál.

Kapható a gyógyszerüzletekben és drogistáknál.

Tessék a főnebbi védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kifejezni:

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Fő letét: Kwizda Ferenc János

osztrák cs. és k. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszerüzetára
Korneuburgban, Bécs mellett

Fürdő bérbeadás.

A sz.-somlyói vasuti állomástól alig egy órányira fekvő, újonnan épített és bebutorozott

GYÓGYFÜRDŐ

1894. január 10-től kezdődőleg több évre

haszonbérbe adatik

Zoványon, 1894. évi január hó 6-án d. e. 10 órakor özv. **Tarpai Ferencné** lakásán. Bővebb felvilágosítást nyújt Sz.-somlyón **Virág László** és Ippon **Bideskutya György**.

1—5

ÜZLET MEGNYITÁS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy **Gámenczy Tódor** cég alatt Szilágy-Somlyón több éven át fennállott, e város és vidékének közönsége előtt mindig legjobb hírnek örvendett üzletet — nevezett nagybátyámnak elhalálozása folytán **összes jószága s követeléseivel együtt** átvettem és azt

törvényszékieleg bejegyzett cég alatt tovább fogom folytatni.

Tizenkét évi működésem, melyet nagyvárosokban e szakmában töltöttem, azon kellemes eredményre jogosít engem, hogy elődöm nyomdokait követve, e téren sikerrel haladhatok s bizva a nagy közönségnek elődöm iránt tanusított bizalmába, **üzletemet teljesen**

a mai kor igényeinek megfelelőleg, egészen újból és bővebben rendeztem be.

Kérem a nagyérdemű közönséget, az elődöm iránt tanusított bizalommal engem is megajándékozni s üzletemből való próbavásárlásokkal, **jó minőségű, legszolidabb árban, pontos kiszolgálásomról meggyőződést** szerezni.

Teljes tisztelettel:

GÁMENCZY ÖDÖN.